

Jaarverslag MVB-beleid

In 2018 heeft het bestuur van Pensioenfonds APF het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen uitgevoerd volgens het opgestelde beleid om zo de volgende stap in het verder verduurzamen van het beleggingsbeleid te zetten. In dit jaarverslag zijn de resultaten daarvan over 2018 opgetekend.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Pensioenfonds APF voert een transparant beleid voor maatschappelijke verantwoord beleggen (MVB), gericht op het identificeren en terugdringen van duurzaamheidsrisico's, maar ook op het signaleren van kansen. De strategie richt zich op het zoeken van de dialoog met ondernemingen waarin wordt belegd (aandelen en bedrijfsobligaties) en de uitvoering van een actief stembeleid. Hierbij wordt gekeken naar diverse thema's op het gebied van milieu, de maatschappij en goed ondernemingsbestuur (ESG: Environmental, Social, Governance). Uitgangspunt hierbij zijn de wereldwijd geaccepteerde standaarden zoals de UN Principles for Responsible Investment (UNPRI) en de UN Global Compact (UNGC).

Pensioenfonds APF heeft in 2018 haar MVB-beleid verder geëvalueerd. Dit heeft geleid tot een aanscherping van haar Investment Belief inzake maatschappelijk verantwoord beleggen. Daarnaast heeft het fonds besloten om producenten van tabak aan haar uitsluitingsbeleid toe te voegen. Ook heeft het bestuur besloten de portefeuille te analyseren op ESG-risico's, inclusief CO₂-voetafdruk. Deze analyse is in 2019 besproken binnen de beleggingscommissie.

Verder heeft Pensioenfonds APF in 2018 het convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen ondertekend. In dit convenant gaan pensioenfondsen en verzekeraars de komende 4 jaar samenwerken met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties om negatieve effecten op samenleving en milieu, die worden veroorzaakt door ondernemingen in portefeuille, te voorkomen en op te lossen. Om deze ESG-risico's en misstanden te identificeren, te prioriteren en te adresseren worden de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights als basis gebruikt. Bij IMVB ligt de nadruk dus op ESG-risico's van de beleggingen voor samenleving en milieu. Dit is een aanvulling op de accenten die door de toezichthouder en door IORP II worden gelegd, waarbij de nadruk ligt op beoordeling of en in welke mate ESG-risico's een materiële impact kunnen hebben op de portefeuille.

In 2018 heeft een verdere integratie van de Sustainable Development Goals (SDG's) in het engagementproces plaatsgevonden. De SDG's zijn door de Verenigde Naties geïntroduceerd als gemeenschappelijk vocabulaire tussen beleggers, ondernemingen en overheden. In 2018 is het engagementprogramma vertaald naar de 169 targets waarmee de 17 SDG's concreet worden ingevuld. Hiermee kunnen we precies in kaart brengen welke bijdrage de engagementinspanning levert aan realisatie van de SDG's. Bijdragen aan de targets was in 2018 in toenemende mate een terugkerend onderwerp van engagement met ondernemingen.

Het engagementprogramma speelt een belangrijke rol in de identificatie, beoordeling en beheersing van ESG-risico's van de portefeuille op maatschappij en milieu en van ESG-risico's die mogelijk een materiële impact hebben op de portefeuille. Dit blijkt ook uit de engagementprojecten die in 2018 zijn uitgevoerd.

Climate Action 100+

Climate Action 100+ is een wereldwijd initiatief voor samenwerking tussen investeerders, dat in december 2017 werd gelanceerd. Het coördineert de samenwerking van inmiddels ruim 300 beleggers wereldwijd in hun engagement met 100 'systeemrelevante' bedrijven die verantwoordelijk zijn voor tweederde van de jaarlijkse industriële broeikasgasemissies, en met 61 aanvullende bedrijven die een grote rol kunnen spelen in de overgang naar een koolstofarme economie. In 2018 vonden in totaal 277 gesprekken tussen betrokken beleggers en ondernemingen plaats.

Het initiatief vraagt bedrijven:

- ▶ een sterk bestuurskader te implementeren dat duidelijk de verantwoordelijkheid van de raad van bestuur en het toezicht op het risico van en de kansen op klimaatverandering vastlegt;
- ▶ maatregelen te nemen om de uitstoot van broeikasgassen in de gehele keten te verminderen, in lijn met de doelstelling van het Akkoord van Parijs om de wereldwijde gemiddelde temperatuurstijging te beperken tot ver onder de 2 graden Celsius;
- ▶ te zorgen voor rapportage in overeenstemming met de aanbevelingen van de Taskforce on Climate-related Financial Disclosures (TCFD).

BMO GAM heeft namens Pensioenfonds APF actief deelgenomen aan Climate Action 100+, door het initiatief mee te nemen in de engagement met 4 bedrijven, en een actieve bijdrage te leveren aan de dialoog met 14 bedrijven.

Onze activiteiten, die uiteenliepen van het spreken op aandeelhoudersvergaderingen tot groepsbijeenkomsten en individuele gesprekken, hebben ons geleerd dat bijna alle bedrijven in het programma het belang van klimaatverandering onderkennen. Echter, slechts een handvol ondernemingen onderneemt concrete actie op de drie vragen van het project. Het Climate Action 100+ project heeft een looptijd van 5 jaar. In de resterende 4 jaar zullen dus nog flinke stappen gezet moeten worden door het grootste deel van de ondernemingen.

Dit project is gekoppeld aan SDG 13 - Klimaatactie.

Plastic in de oceanen

Plastic vervuiling van oceanen is in korte tijd belangrijk geworden voor zowel bedrijven als consumenten. Dit wordt vooral veroorzaakt door de toegenomen aandacht in de media en bij beleidsmakers en politici wereldwijd. Alle 193 lidstaten van de VN hebben een resolutie ondertekend om de binnenlandse plastic voetafdruk te beoordelen en hebben zich eraan gecommitteerd om wetgevende maatregelen te ontwikkelen om die voetafdruk te verkleinen.

De EU en China lopen voorop. Hun initiatieven zullen een aanzienlijke impact hebben op bedrijven. Hoewel veel bedrijven het Chinese verbod op de invoer van plastic afval een belangrijk risico noemen, denkt BMO GAM dat de meeste van hen niet goed voorbereid zijn op de uitdagingen die deze of andere regelgevende ontwikkelingen met zich mee kunnen brengen.

Positieve ontwikkelingen die Pensioenfonds APF via BMO ondersteunt zijn het UK Plastic Pact en het New Plastics Economy Global Commitment, beide gericht op het ontwikkelen van circulaire bedrijfsmodellen voor plastic. In lijn met deze initiatieven, heeft BMO bedrijven gevraagd om:

- ▶ de hoeveelheid onnodig plastic voor eenmalig gebruik te verminderen;
- ▶ de recycleerbaarheid van plastic te verbeteren;
- ▶ creatief te zijn in het ontwerpen van verpakkingen;
- ▶ circulaire bedrijfsmodellen te implementeren;
- ▶ bij te dragen aan verbetering van de recyclinginfrastructuur.

Alle bedrijven die zijn aangesproken, zijn zich bewust van deze kwestie en de meeste hebben plannen om de impact te verminderen. BMO zal de implementatie van verpakings- en plastic afval/gebruiksstrategieën nauwlettend blijven volgen.

Dit project is gekoppeld aan SDG 14 - Verbetering van de leefomstandigheden voor het leven onder water.

Moderne slavernij

Volgens de International Labour Organisation (ILO) zijn 21 miljoen arbeiders over de hele wereld slachtoffer van moderne slavernij in de toeleveringsketens van grote bedrijven. Tot moderne slavernij worden onder meer gerekend dwangarbeid, kinderarbeid en mensenhandel. Na de invoering van de Britse Modern Slavery Act in 2015 hebben veel bedrijven verklaringen over moderne slavernij gepubliceerd.

In 2018 is BMO GAM namens Pensioenfonds APF met 16 Britse bedrijven in gesprek gegaan om ervoor te zorgen dat hun moderne slavernijbeleid de volgende belangrijke elementen omvat:

- ▶ het identificeren van moderne slavernij risico's in de eigen operaties, in de toeleveringsketen en bij partners;
- ▶ het implementeren van risicobeperkende actieplannen en het evalueren van de effectiviteit ervan;
- ▶ het opleiden van alle inkoopmedewerkers en human resources teams;
- ▶ actief samenwerken met toeleveranciers.

Over het algemeen genomen waren we blij met de reacties van bedrijven op onze engagement, maar we zien ook dat de moderne slavernijverklaringen van veel bedrijven onvoldoende details geven over risico's en maatregelen.

Als belegger zien wij het als onze rol om bedrijven verantwoordelijk te houden voor hun verplichtingen en hen aan te moedigen krachtig beleid te voeren om de moderne slavernijrisico's te beperken en de informatievoorziening te verbeteren, zodat belanghebbenden er zeker van kunnen zijn dat er voldoende krachtige maatregelen worden genomen.

Dit project is gekoppeld aan SDG 8 - Menswaardig werk en economische groei.

Gegevensbescherming

In 2018 is BMO GAM namens Pensioenfonds APF met meer dan 50 bedrijven in gesprek gegaan over de manier waarop zij de eisen van de AVG-wetgeving implementeren. Bij een groot aantal bedrijven is goede toegang verleent tot de experts die direct verantwoordelijk zijn voor privacybescherming. De gesprekken met deze ondernemingen waren informatief en gedetailleerd. Deze gesprekken stonden echter wel in schril contrast met de oppervlakkige rapportage door de meeste bedrijven over dit onderwerp. De engagementbijeenkomsten hebben een goed beeld opgeleverd van belangrijke innovaties en best practices. Deze bevindingen zullen gebruikt worden om doelen te formuleren ten aanzien van rapportage door ondernemingen.

Dit project is gekoppeld aan SDG 16 - Vrede, rechtvaardigheid en sterke instellingen.

Verantwoorde prijsstelling van medicijnen

Doel van dit project is om ondernemingen in de farmaceutische sector aan te sporen om een transparant, verantwoord prijsbeleid te ontwikkelen, waarbij naast het winst oogmerk de belangen van patiënt en maatschappij voldoende worden meegewogen.

In 2018 is met meer dan dertig bedrijven engagement gevoerd, waaronder met zes prioriteitsbedrijven. Hieruit bleek dat het een complexe kwestie is en vooruitgang langzaam gaat. Er is aangedrongen op concrete stappen op de volgende vlakken:

- ▶ het vergroten van kennis en verbeteren van toezicht door het bestuur;
- ▶ het beleid van de onderneming;
- ▶ vrijwillige prijsstijgingslimieten;
- ▶ invoering van alternatieve prijsmodellen van geneesmiddelen;
- ▶ publicatie van lobby- en politieke uitgaven;
- ▶ interne controles;
- ▶ meer transparantie.

Dit project is gekoppeld aan SDG 3 - Gezondheid en welzijn.

Engagement in cijfers

Binnen de beleggingsportefeuille zijn 381 ondernemingen binnen de aandelenportefeuille aangesproken, wat 153 keer resultaat heeft opgeleverd. Binnen de bedrijfsobligatieportefeuille is met 101 ondernemingen de dialoog gezocht, wat in 45 gevallen tot positieve verandering heeft geleid.

Engagement naar regio

Stemmen

Een actief stembeleid maakt onderdeel uit van de dialoog die met ondernemingen wordt gevoerd. Voorafgaand aan aandeelhoudersvergaderingen wordt met ondernemingen contact gezocht om de verwachtingen te delen en kwesties te adresseren. In het geval van een tegenstem (of bij onthouding) wordt dit veelal na afloop van de aandeelhoudersvergaderingen toegelicht aan de betreffende ondernemingen als dit de dialoog ten goede komt.

Stemmen in cijfers

In 2018 zijn 27.856 stemmen uitgebracht op 2.623 aandeelhoudersvergaderingen. In 21,7% van de gevallen is er een stem uitgebracht die tegen het advies van het bestuur van de onderneming inging. Tegenstemmen werden uitgebracht over beloningen van bestuurders, maar vooral tegen voorstellen over de rol, samenstelling en werking van het bestuur. Rol, samenstelling en werking van het bestuur was het onderwerp waarover we het vaakst van mening verschilden met management van bedrijven.

